Cumhuriyet
PAZAR
YIL 23 SAYI 1231 / 25 EKİM 2009

Masallara hâlâ inanıyorum...

Pınar Selek, 2009 PEN Duygu Asena Ödülü'nün sahibi oldu. Bunda "Sürüne Sürüne Erkek Olmak" kitabının başarısı kadar, kadın hakları ve barış için verdiği mücadelenin de etkisi var. Şiddetin, haksızlıkların arasında hayata tutunmayı masallarla başarıyor Selek, başka bir dünyanın mümkün olduğuna inanıyor.

ESRA AÇIKGÖZ Sayfa 3

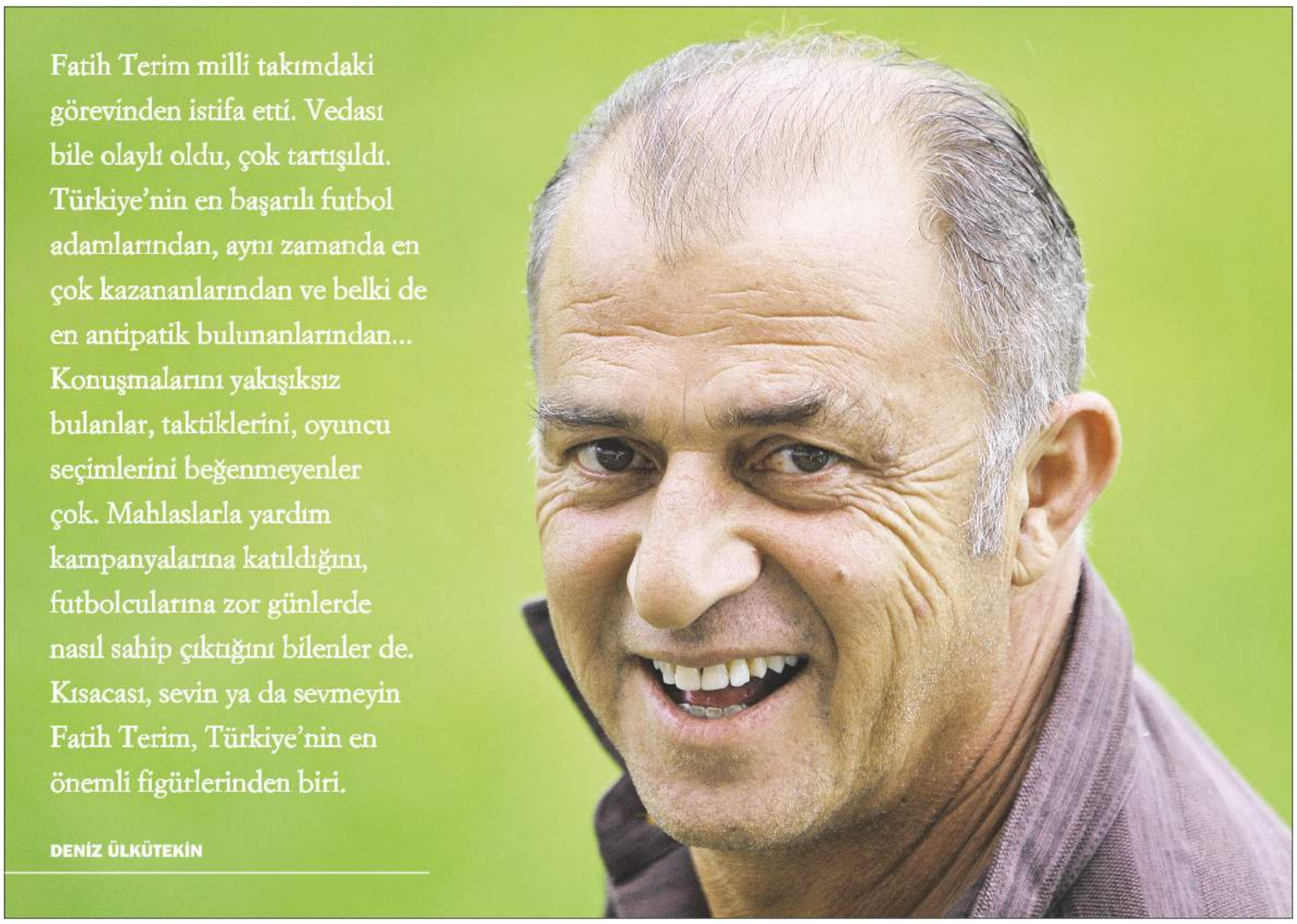

Fatih Terim milli takımdaki görevinden istifa etti. Vedası bile olaylı oldu, çok tartışıldı. Türkiye'nin en başarılı futbol adamlarından, aynı zamanda en çok kazananlarından ve belki de en antipatik bulunanlarından... Konuşmalarını yakışıksız bulanlar, taktiklerini, oyuncu seçimlerini beğenmeyenler çok. Mahlaslarla yardım kampanyalarına katıldığını, futbolcularına zor günlerde nasıl sahip çıktığını bilenler de. Kısacası, sevin ya da sevmeyin Fatih Terim, Türkiye'nin en önemli figürlerinden biri.

DENİZ ÜLKÜTEKİN

Gerçek bir fenomen

Spiker haberleri okuyor, iç karartıcı haberler. Sonra birden haberi bırakıyor. Konuyu başka bir yere getiriyor, fazlasıyla sinirli, "Fatih Terim istifa etmiş, çok da tın. İstifa etsin, gitsin. Zaten ayda 300-500 milyar maaş alıyordu. Ona üzülelim ama gerçekleri de unutmayalım." Gerçek! Milletçe futbola verdiğimiz önemin gerçeküstülüğü üzerine tartışabiliriz ama Fatih Terim, neredeyse 40 yıldır gazetelerin spor sayfalarından düşmeyen bir gerçek. Uğursuz, Samantha, İmparator, Sinyor; bu gerçeğin karşımızda durduğu yıllar boyunca layık görüldüğü lakaplardan en çarpıcı olanları.

Kötü günlerinde Terim'in karşısına çıkarılan istatistik 12 yıl boyunca formasını giydiği Galatasaray'ın hiç şampiyonluk kazanamamasıdır. Bu yüzden Terim'e uğursuz yakıştırması yapılır. Adana'dan, futbola başladığı Adana Demirspor'dan koparak, 1974'te Galatasaray'a gelir. O yıllarda İstanbul'a göç eden on binlerden farklıdır elbette bu yolculuk, ama bir bağlantı da vardır. 1970'den başlayarak ardı ardına üç yıl şampiyon olan Galatasaray kente yeni göçenlerin de kalplerine yerleşir. İstanbul'un yeni varoşları taşı toprağı altın İstanbul hayallerini gecekondularının duvarlarına astıkları Gökmen, Yasin, Metin posterleriyle özdeşleştirenlerle doludur ve onların arasında artık Adanalı delikanlı da vardır.

Terim takıma katıldığında artık yıldızlar başarılara doymuş, yaprak dökümü başlamıştır. Yasin Amerika'ya, efsane kaptan Büyük Mehmet Fenerbahçe'ye, Metin Kurt ise sürgüne gider. Kaptanlık ondadır ama 70'lerin sonlarında Galatasaray'ın büyüklüğü sadece ismindedir artık. Son haftalarda kümede kalınan sezonlar yaşanır. Ancak kimilerinin bugünlerde iddia ettiğinin aksine Fatih Terim o günlerde bile takımın yıldız oyuncusudur. En zor topları kale çizgisinden çıkarmasına, zorlu maçların en kritik gollerinde imzasının olmasına herkes alışmıştır. Her hafta televizyonda mucizeler yaratan tatlı cadı gibi. Yeni bir lakabı vardır; Samantha.

1983'de yolları ilerde Türk futbolunun kaderini değiştirenler listesinde birlikte anılacağı Mustafa Denizli'yle kesişir. Yıllarca İstanbul'dan gelen cazip teklifleri reddeden ve Altay'da kalan Denizli kariyerinin son yılını sarı – kırmızılı takımda geçirecektir. Sezon sonunda Denizli futbolu bırakıp Alman Jupp Derwall'ın yardımcısı olarak göreve başlar. Fatih Terim'se henüz 31 yaşındayken bırakma kararı verir.

Devamı 4. sayfada

YUSUF KAYI

Duyarlılık modayla buluştu

Yusuf Kayı moda dünyasında yeni duyulmaya başlayan genç bir tasarımcı. Çocukluğundan beri taşıdığı sosyal duyarlılığını tasarımlarına yansıtıyor. Son defilesinde küresel ısınma tehlikesine dikkat çekmek için atık maddelerden oluşan bir koleksiyon hazırlamıştı. Şimdilerde ocak ayındaki "Ölü Gelin" defilesi için küçük yaşta evlendirilen kızların sorunlarına dikkat çekmeye hazırlanıyor.

Sayfa 6

Oyunculuğum buluğ çağında

Sinemis Candemir, Tiyatrokare'nin yeni oyunu "Bu da Benim Ailem" ile yeniden sahnelerde. Tiyatro sahnesine sıkı sıkı tutunduğunu söyleyen Candemir, artık yeni oyunların, canlandıracağı yeni karakterlerin hayalini kuruyor. "Tiyatro bir okul gibi, içinde yer aldıkça gelişiyorsun" diyor.

ZUHAL AYTOLUN Sayfa 12

"Min Dit" filminden.

Diyarbakır'ın cesur yolcuları

"Min Dit" ya da Türkçe adıyla Ben Gördüm, Altın Portakal'ın en çok tartışılan filmiydi. Beğenenler oldu, konusunu sert bulanlar da. Belki, ödül alamadı ama filmin Diyarbakırlı çocuk oyuncuları 13 yaşındaki Şenay Orak, Muhammed Al ve Suzan Ilır unutulmayacak bir performans sergiledi.

ALPER TURGUT Sayfa 7

PAZAR YAZILARI 2. sayfada
Ataol Behramoğlu'nun Pazar Söyleşileri 5. sayfada
Tarihte bu hafta 5. sayfada
Zafer Temoçin'den Pazar Çizer 8. sayfada

Bir günde imparator olmadı

Adana'da başlayan hikâye geçen hafta bitti mi? Doğrusuyla yanlışıyla, ilkleriyle, hayal kırıklıklarıyla neredeyse kırk yıla yaklaşan bir futbol kariyerine sahip İmparator lakaplı Fatih Terim bizlere veda etti. Ancak hikâyesine bir bakın, kaç tane başarı, eleştiri, veda ve geri dönüş paragrafı barındırıyor. O bir fenomen, hem de beklenmedik geri dönüşler yaparak dört gözle başarısızlığını bekleyenleri ağzı açık bırakmayı seven bir fenomen.

DENİZ ÜLKÜTEKİN

1. Sayfanın devamı

4 Ağustos 1985'teki jübilesinde Fenerbahçe Stadı'na helikopterle inen Fatih Terim'in kafasında futbol yoktur. Belki ticarete atılacak, ailesiyle birlikte sakin bir hayat sürecektir. Ancak ne mobilyacılık ne de spor malzemeleri dükkânı Terim'in aradığı işler olmaz. Sonuçta futboldan kopamayacağını anlar ve teknik direktör olmaya karar verir. Ankaragücü'nün başında sezona iyi bir başlangıç yapar. Ardından bir mağlubiyet gelir, maçtan sonra basın toplantısında bir gazeteci "İstifa edecek misiniz?" diye sorar. Eski Fatih'in bu soruya vereceği yanıt bellidir ama o durur içinden yüze kadar sayar ve gazetecinin sorusunu sakince yanıtlar. Artık onun için yeni bir dönem başlamıştır. Bu dönemde Mustafa Denizli'yle yolları bu kez bir kupa maçı için kesişecektir. Terim Ankaragücü'yle, yıllarını geçirdiği Ali Sami Yen Stadı'nda Denizli'nin Galatasaray'ının karşısına çıkar. Ankaragücü sürpriz bir şekilde maçı kazanır.

Ankaragücü'ndeki iki yılın sonunda Terim ikinci ligdeki Göztepe'ye gider. Ancak İzmir ekibinin 1. Lig hayalleri gerçekleşmez. Yeni durak ümit milli takım olacaktır. Danimarka'ya önemli başarılar kazandıran Sepp Piontek, Türk futbolunda reformlar yapması için A milli takımının başına geçer. Terim aynı zamanda Alman Hoca'nın yardımcılığını da yapacaktır. Ancak Piontek döneminde bir türlü istenilen skorlar elde edilemez. A milliler kötü sonuçlarla hayal kırıklığı yaratırken altyapı çalışmaları ümit millilerin başarılarıyla meyvelerini verir. 1993'te Akdeniz Oyunları'nda kazanılan şampiyonluk sonraki on yıla damgasını vuracak bir futbolcu kuşağının habercisidir. Aynı düzen Piontek'in ayrılmasıyla A milli takıma taşınır.

Türk futbolcusu Terim yönetiminde kabuk değiştirdi. Avrupa sahalarında da maç kazanılabileceğini, dünyaca ünlü futbolcuların kendilerinden çok da üstün olmadığını anlayan yeni kuşak ilk büyük başarısını 1996 Avrupa Futbol Şampiyonası'na katılarak elde etti. Ancak şampiyonada alınan başarısız sonuçlar eleştirileri beraberinde getirecek, Fatih Terim görevinden ayrılacaktı. Yerini dolduransa tanıdık bir isimdi; Mustafa Denizli. Terim'se 12 yıllık ayrılıktan sonra Galatasaray'a dönüyordu. Yanında Rumen futbol efsanesi Gheorge Hagi de vardı. Fakat kadronun geri kalanı başarısız geçen iki yılın sonunda motivasyonunu kaybetmiş ve mutsuz oyunculardan oluşuyordu. Bu kadro daha ligin dördüncü haftasında Ali Sami Yen'de Fenerbahçe'ye 4-0 yenildi. Ancak beklenen olmadı ne kulüp karıştı ne Terim istifa etti.

Fatih Terim futbolu bırakırken kafasında teknik direktör olma planı yoktu.

Galatasaray sezonu şampiyon olarak tamamladı. Sonrasını anlatmaya gerek var mı? Dokuz puan geriden gelerek kazanılan ikinci şampiyonluk, futbolculuk dönemine benzer maddi sıkıntıların yaşandığı kulüpte Fatih Terim'in basketbolcuların paralarını kendi cebinden ödediği, futbolcuların paralarını alamadıkları için kampı terk ettikleri yılda gelen üçüncü şampiyonluk, İtalya'yla Türkiye arasındaki diplomatik kriz içinde oynanan Juventus maçı ve yitirilen Avrupa'da başarı hayalleri. Tüm bu olaylar arasında oluşmaya başlayan futbol devrimi. "Zaten elinde iyi kadro var o yüzden başarılı oluyor" eleştirilerini bile beraberinde getirecek şekilde yitip giden futbolcuların Fatih Terim'in sistemi içinde birer yıldıza dönüşmesi. Artık Ali Sami Yen tribünleri için o İmparator Fatih Terim'di.

Kalede Taffarel sağda Capone, stoperde Popescu ve Bülent, solda Ergün Penbe. Ortada Ümit Davala, Okan, Suat. İlerde Hagi, Arif, Hakan Şükür. 17 Mayıs 2000'de Kopenhag'daki Parken Stadı'na çıkan Galatasaray kadrosu bu şekildeydi. Avrupa'nın dev takımları bir geçilmiş. Mustafa Denizli yönetiminde 1988'de başlatılan "Avrupa'da zirve" yürüyüşü Terim yönetiminde tamamlanmıştı. Artık Türkiye Arsenal'le oynanacak maça kitlenmişti. Arif'in ilkyarı biterken kaçırdığı gol, Hagi'nin çalımlarıyla Bergkamp'ı hayattan bezdirmesi, uzatmaların başında çıldırarak kırmızı kart görmesi. Omzu çıkan kaptan Bülent'in sargılarla maça devam etmesi. Taffarel'in Henry'nin neredeyse kale içinden vurduğu kafaya bir aziz gibi uzanışı ve penaltılar. Türk futbol tarihinin en büyük başarısı kazanılmıştı. UEFA Kupası şampiyonu Galatasaray'dı.

İTALYA MACERASI

Tribünler "kal bu sene" diye bağırıyordu ama o kararını vermişti. Fiorentina'nın teklifini kabul etti, İtalya'ya gitti. Artık o Sinyor Terim'di. Takıma oynattığı futbol o kadar güzeldi ki Floransa'da halk kahramanı statüsüne ulaşması uzun sürmedi. Ancak başkan Cecchi Gori'yle arası açıktı. Sezon ortasında yapılan toplantıdan uzlaşma çıkmadı. Fiorentina taraftarı Fatih Terim için şehri birbirine kattı. Milan'dan teklif gelmesi gecikmedi. Ertesi sezon kırmızı-siyahlıların başında Fatih Terim olacaktı. Ancak bu hikâye daha da kısa sürdü. Ertesi sezon yeniden Galatasaray'a döndü. Ama ağızlara sakız olan "2000 ruhu" bir türlü geri gelmedi.

Başarısız bir buçuk sezonun ardından görevden ayrıldı. Birçoklarına göre Canaydın kongrede yeniden seçilebilmek için Fatih Terim'i kurban etmişti. Galatasaray taraftarlarına hayatlarının en mutlu günlerini yaşatan Terim 6-0 kaybedilen ve birçok sarı-kırmızılı taraftarın hayatını birkaç günlüğüne felce uğratan Fenerbahçe maçında da Galatasaray'ın başındaydı.

Kısa bir ara verdikten sonra bu kez milli takıma geri döndü. Dünya Kupası'na katılmak için İsviçre'yle yaptığımız play-off maçları sırasında çıkan olayların sorumluları arasında gösterildi. 2008 Avrupa Şampiyonası eleme maçları da sıkıntılı geçti. Medyadaki kalemler arasında şampiyonada alınacak başarısız bir sonuçla Terim'in kellesini isteyecekler çoktu. Ancak milli takım yarıfinale kadar yükselince Terim imparator makamına yeniden yerleşti.

Bu onun son başarısı mıydı? Milli takımdaki görevini bırakışı bile olaylıydı. Oysa 2008'de görevi bırakmakta kararlıyken kalması konusunda ısrarcı olanlar bu kez ortalıkta yoktu. Kimisi siyasi görüşlerini, kimisi mimiklerini, kimisi futbolcu seçimlerini sevmedi. Ancak başardıkları bir takdir cümlesini hak etmiyor muydu? Üniversitelerde yönetim konferansı verecek düzeyde bir spor adamı mı? Adanalı damarıyla her çılgınlığı yapabilecek biri mi? Örnek bir aile babası mı? Belki de hepsinin bileşiminden ortaya çıkan bir fenomen. ●

TERİM BASINA KARŞI

Elde ettiği tüm başarılara karşın Terim'in en ufak başarısızlığında ağır eleştiriler almasında elbette basınla giriştiği ağır tartışmaların da rolü var. Osman Tanburacı'yla girdiği küfür içerikli bıyık polemiği mahkemeye kadar taşınmıştı. Emre Belözoğlu'nun Macaristan maçındaki gol sevinci sırasında basın tribününe hareket çekmesine karşın cezalandırılmaması Onur Belge tarafından Emre'nin Fatih Terim'in kızı Merve Terim'le birlikte olması gerekçesiyle açıklanmış. Hem Terim hem Emre bu iddiaları sert bir dille yalanlamış, bu olay da mahkemeye taşınmıştı. Terim, Galatasaray'ın başındayken bir Real Sociedad maçı sonrasında Romen Gabriel Tamas'ın hatalarını soran muhabiri sert bir dille eleştirmiş; Bologna maçından sonra basın toplantısında hakem hatalarını soran İtalyan gazeteciyi "resultante importante" sözleriyle susturmasıysa günlerce konuşulmuştu. ●

EVDEKİ TERİM

Basın önünde ne kadar antipatik görülse de, futbolcularına ne kadar sert çıkışları olsa da bunca yıldır Terim'in eleştirilmeyen tek yönü aile yaşantısıydı. Eşi Fulya Terim, iki kızı Merve ve Buse'yle sürdürdüğü yaşantısını her zaman gözlerden uzak tuttu. Birçoklarına göre futbolculuktan teknik direktörlüğe geçiş sırasında yaşadığı düşünsel olgunlaşma ve futbolu geniş anlamda felsefik olarak ele alışında eşinin rolü büyüktü. Düzenli aile yaşantısını çalıştırdığı takımlardaki futbolcularına da yansıttı. ●

DOSTLUKLARI

Fatin Terim için dostluktan konu açıldığında ilk adı anılması gereken isimlerden biri Mehmet Ağar. Terim'in futbolculuk yıllarında başlayan dostluk, özellikle Galatasaray'ın başarılı yıllarında tavan yapmıştı. Ancak bu dostluğun arasına bir süre karakedi girdi. İddialara göre bunun sebebi Mehmet Ağar'ın İtalya ziyareti sırasında Terim'in yardımcısı Müfit Erkasap'ın Ağar'ı karşılamayı unutmasıdır. Dostluk Ağar'ın kızının cenazesi sırasında bir daha bozulmamacasına pekiştirildi. Müfit Erkasap'sa Terim'in bir başka vazgeçemediği isimdi. Birçokları yeterliliğini tartıştı hatta Terim'in yanında egosu yüksek isimler istemediği için onunla çalıştığı iddia edildi. ●

Sunay Akın, daha da yakın.

Sunay Akın'ın son kitabı "Ay Hırsızı" 4 Kasım'da kitapçılarda. Yazarın bütün eserleri, İş Bankası Kültür Yayınları'nda.

İmza günü: TÜYAP İstanbul Kitap Fuarı, İş Bankası Kültür Yayınları standı, 8 Kasım 2009 Pazar, saat: 13.00 - 16.00

Kitabevlerimiz: İstanbul - Kadıköy, Tel: (0216) 348 97 84 Eminönü - Müze, Tel: (0212) 511 13 37 Caddebostan, Tel: (0216) 386 65 62 • **Ankara** - Yenişehir, Tel: (0312) 430 33 66 • **İzmir** - Karşıyaka, Tel: (0232) 364 71 42

TÜRKİYE İŞ BANKASI Kültür Yayınları